

EL LLIBRE DE LA SETMANA

Ningú no és ateu a les trinxeres

PERFIL

GRÀCIES A 'LAS ASOMBROSAS AVENTURAS DE KAVALIER Y CLAY', EL NORD-AMERICÀ MICHAEL CHABON VA GUANYAR EL PULITZER. TENIA 39 ANYS. DES DE LLAVORS HA PUBLICAT NOVEL·LES COM 'EL SINDICAT DE POLICIES JUEUS' I 'AVINGUDA TELEGRAPH'

IRENE PUJADAS

“És una història força bona”, diu el narrador del llibre al seu avi. “Sí? –contesta aquest–. És teva. Te la regalo. Quan sigui mort, escriu-la. Explica-ho tot. Fes que vulgui dir alguna cosa. Fes servir un munt d’aquelles metàfores teves. Posa-ho tot en ordre cronològic com cal, no com aquest poti-poti que t’estic fent”.

El qui parla és, suposadament, l’avi de Michael Chabon. L’és? No del tot. *Moonglow* és una biografia ficcionada en què l’escriptor estatunidenc, fart de la bona premsa que reben les memòries pel simple fet de ser “reals” (mentida!), s’inventa un arbre familiar i hi injecta narrativa. Als crèdits, l’autor ja avisa que qualsevol símil amb la realitat ha de desestimar-se, però l’utilitza de pretext i aprofita per embolicar el personal. La premissa: un net –Mike Chabon– visita l’avi al llit de mort, i aquest li explica la seva vida. El resultat és un relat torrencial que explora la recerca de la veritat en general i les conseqüències de la Segona

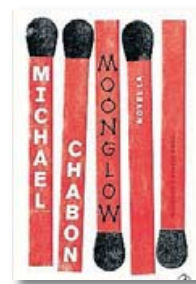
Guerra Mundial en particular a partir d’una riada de personatges, escenaris i trames.

La grandesa de *Moonglow* és que l’argument està al servei de les idees però no s’hi encalla. Chabon no es limita a narrar una saga familiar, sinó que escriu sobre com la història col·lectiva afecta l’individu i les estratègies que aquest s’empesca per tirar endavant, sobretot la fe i la ficció. La construcció de narratives serveix d’hami calmant: el net creu que la història de l’avi l’ajudarà a “trobar” la identitat, l’avia s’inventa massa coses, l’avi s’atrinxera amb la seva versió de la veritat. Davant la mal·leabilitat de l’ànima humana, aquest últim diposita la seva fe en els coets V-2 i el somni espacial. Quan això també es desmunta, es veu confrontat per un buit que envolta “el planeta del seu cor a mil parsecs en qualsevol direcció”.

Dinamitar la cronologia

Amb mig peu a l’altre barri, l’ancià tampoc té temps ni ganes d’ordenar la memòria. Chabon utilitza aquest pretext per dinamitar l’estructura cronològica i canvia d’espai, de temps i de punt de vista sense preocupar-se gaire per la comprensió del lector, que ha de treballar pel seu compte i gestionar els salts i la densitat de la seva narrativa: les frases llargues, les subordinades, les referències, les notes al peu. Superats uns primers capítols de desconcert, entrar en l’univers dels falsos Chabon i passejar-se per l’Alemanya ocupada, els pantans de Florida o el Bronx dels seixanta és un plaer.

La delícia, però, és anar coneixent l’avi. Tinc la impressió que un personatge està ben construït quan podem intuir com reaccionarà davant de situacions de fora de la novel·la. Aquest és de carn i ossos: un individu introspectiu, sapastre, una mica ca-

MOONGLOW
MICHAEL CHABON
CATEDRAL
TRADUCCIÓ
D'ERNEST RIERA
520 PÀG. / 24,90 €

vernícola però amb un cor immens. És el tipus d’home que tancaria els sentiments en una caixa forta però no s’atreveria a llençar la clau al riu. Lector d’*Astounding Science Fiction*, astrònom aficionat i constructor de maquetes, l’avi de Chabon emula la figura de l’antiheroi però no gasta la teatralitat de Fante o Bukowski: opera sense escarafalls, segueix el ritm jueu del dol i es comunica arronsant les espatlles. Ara bé, els personatges secundaris de Chabon surten d’entre les pedres i tampoc tenen pèrdua. Del guàrdia de seguretat que creu que els jueus són dimonis a l’home que dirigeix obres de teatre en una llengua dels signes inventada, Chabon presenta una desfilada de criatures i escenaris que fan respirar la trama principal i donen caliu al conjunt.

Com explica el traductor Ernest Riera al pròleg, Michael Chabon formaria part –amb David Foster Wallace i Jonathan Lethem– d’una generació que va beure tant de la ficció literària del *New Yorker* com de les històries galàctiques. Aquesta mescla explica la seva riquesa de registres: hi ha escenes bèl·liques, històries de detectius, fragments de terror i ironia, falses memòries, ficció històrica, jocs nabokovians, gàngsters, nazis, jardins lunars, tarot, un conte de J.D. Salinger o el músic Glenn Miller. Tot plegat, amassat amb una prosa rica i desacomplexada, a tot color, farcida d’imatges (Adam Kirsch ha descrit la seva narrativa com “novel·les gràfiques en prosa”, i sí que s’hi veu Wes Anderson o Fellini) i d’un humor molt jueu. L’orquestra de Miller, per cert, hi interpreta *Moonglow*, la cançó: “*It must have been moonglow / that led me straight to you*”, una referència elegant a la relació entre els avis, al caràcter llunàtic d’ella i a la dicotomia d’ell, sempre a cavall dels inferns de la dona i del que passa al cel. ♦♦

“LA GRANDESA DE ‘MOONGLOW’, DE MICHAEL CHABON, ÉS QUE L’ARGUMENT ESTÀ AL SERVEI DE LES IDEES PERÒ NO S’HI ENCALLA”

SASCHA STEINBACH / EFE

La recerca d’un pare

XAVI SERRA

Michael Kupperman és un dibuixant que en les seves historietes subverteix la iconografia de la cultura popular pa-

rodiant-la amb un sentit de l’humor corrosiu i surrealista que l’ha portat a col·laborar en mitjans com el *New York Times* o el *New Yorker*. Però en la seva primera novel·la gràfica, Kupperman canvia totalment d’estil per abordar la relació amb el seu pare, Joel Kupperman, el nen prodigi més famós dels Estats Units. Durant la Segona Guerra Mundial, les seves respostes a preguntes de gran dificultat en el concurs radio-

fònic *Quiz kids* van fer d’ell una celebritat que es fotografiava amb actors i músics, feia gires per tot el país i fins i tot protagonitzava pel·lícules. Un èxit que, inevitablement, va acabar devorant la seva infància, i el va convertir en una persona distant i introvertida, decidit a esborrar tot rastre del seu passat com a prodigi infantil.

Però *Niño prodigio* (Blackie Books) va més enllà del pare de Kupperman i la perversa explotació dels programes de talents infantils; també és la història d’un fill a la recerca

d’un pare a qui no coneix i que està començant a dissoldre’s en la boira amnèsica de la demència senil. A través de retalls de diaris i fotografies, Kupperman intenta reconstruir la identitat d’un home que es va passar

la vida fugint de si mateix i amagant les emocions sota una cuirassa protectora. No és un exercici de memòria familiar, sinó un intent desesperat de l’autor per entendre l’origen de la fragilitat emocional que va provocar-li tenir un pare emocionalment absent, refugiat en el seu món

BLACKIE BOOKS

NIÑO PRODIGIO
MICHAEL KUPPERMAN
BLACKIE BOOKS
TRAD. REGINA LÓPEZ MUÑOZ
240 PÀG. / 19,90 €

interior i capaç de respondre a la pregunta de “Papa, tu m’estimes?” amb un lacònic “A estones”.

Tot i el to desapassionat que Kupperman imprimeix al relat, *Niño prodigio* és una obra de gran resonància emocional i d’una profunditat psicològica a l’altura del *Fun home* d’Alison Bechdel. El dibuix pot semblar rígid i fred, però és extraordinàriament precís a l’hora de transmetre el que vol comunicar i Kupperman és un narrador formidable que equilibra perfectament intimitat personal i memòria històrica. ¿L’única pega de la cuidada edició? La renúncia al precís títol original: *All the answers* [Totes les respostes]. ♦♦